

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

34. An omnes milites alicuius exercitus deprædantes Urbem, teneantur
insolidum ad restitutionem in integrum? Et an Dux vero teneatur ad
totum, quod per milites illatum est? Ex p. 3. tr. 5. & Misc. 1. ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76429](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76429)

Christianos aliquando prædantur: An ista restituenda sunt veris dominis, vel possint Milites illa retinere?

3. Respondeo: quòd si bona in mobilia sunt, reddenda sunt veris dominis; si verò bona capta mobilia sunt probabile existimat retineri posse. Valentia tom. 3. disput. 3. quest. 16. punct. 3. Covarruias in Regul. peccatum. part. 3. §. 11. num. 7.

4. Verùm Molina disp. 18. per totam, Coninch disp. 31. de bello dub. 7. num. 122. & alij distinguunt. Putant enim iure naturæ primis dominis esse restituenda, quia non amiserunt dominium: sed iure Cæsareo, & Castellano fieri capientium, si hostes ea deportarunt ad præsidia & loca tuta. Aduertunt tamen suprâ citati Doctores has leges Cæsareas & Castellæ non esse extendendas ad bona sublata ab his, qui subditi non sunt iuri Cæsareo, & Castellæ: quare si bona, quæ Hispanorum usurpat à Turcis, Turcæ accepissent à Gallis, non videtur ex vi harum legum retinere posse: sic è contra, neque Gallus, si usurparet bona Hispanorum à Turcis; quia Galli & Hispani non subduntur iisdem iuribus.

5. Sed Castrum Palauis tom. 1. tract. 6. disput. 5. punct. 4. num. 27. putat in omni ferè natione ius hoc approbante consuetudine esse introductum; & ita etiam docet Emanuel Sæ, verb. bellum, num. 26. & ego libenter huic sententiæ adhareo.

6. Puto tamen cum Hurt. de Mend. volum. 2. disp. 169. sect. 1. §. 119. vt bona mobilia existantia apud victos possint iuste retineri, duo necessaria esse. Alterum, vt hostis res alienas vixerit ad Castrum, aliòve locum tutum, vbi possent ea tueri à veris dominis: alterum vt nox intercesserit inter earum rerum apprehensionem & expugnationem. Si enim hodie hostis prædam agit, eamque hodie ego ei eripio, restituenda est vero domino: si autem elapsa sunt horæ vigintiquatuor, licet non sit in castrò, aliòve loco, dum sit apud hostem in naui, exempli gratia, aut intra bellum, tunc cedit in dominium victoris. Antiqui Romani excipiebant equos & equas frænis assuetas, mulos onerarios, & alia similia. At consuetudo obtinuit, vt hæc quoque sint victoris, cui consuetudini standum, vt gentium iuri: quid autem sit in more positum, melius nouerunt ipsi Milites.

7. Sed post hæc scripta inueni Duallium in 2. 2. tract. de Charitate quest. 16. art. 5. inurgere in leges suprâ citatas: vnde docet non posse bona capta à prædonibus, sicut à peregrinis, atque hostibus, esse ipsorum capientium: numquam enim ipsa in potestatem capientium transferunt, tum ratione Prædonum, cum etiam Militum respectu ipsorum Peregrinorum; & quod spectat ad legem illam, quam adfert Covarruias, non apparet adeò iusta; cum Princeps dominium vtile in bona suorum subditorum non habeat: adeò vt de iis ad arbitrium suum possit disponere. Fator quidem militibus, & aliis, qui hæc bona à Prædonibus & hostibus recuperarunt, concedendam esse compensationem pro laboribus & periculis, quæ subierunt: sed tamen ea suis dominis in Gallia, & multis aliis regionibus restituenda sunt. Accedit ius antiquum Romanorum leg. hostes, & leg. latrones, ff. de captiuis, quo expressè decernitur ea quæ prædones capiebant, non cessisse in dominium prædonum: idèdè que à quocumque postea recuperabantur, veris dominis erant restituenda. Quòd autem iure ipso abrepta ab hostibus, non essent restituenda: siquidem cedebant ipsis capientibus: nihilominus quando bellum est iniquum, non possunt ex iustitia esse capientium, quamuis ius ipsum generaliter loquatur: neque etiam quando in bello iusto à peregrinis; & hostibus capta sunt. Et hæc opinio videtur mihi multo tutior & iustior. Hucusque Duallius: sed sententiæ Covarruias, & aliorum est probabilis, & secuta in praxi.

8. Verùm nota eiusmodi privilegium solum concedi militibus ea bona hosti eripientibus: quare si præda ea alia ratione, verbi gratia, emptione, aut donatione ab hostibus accipiant, tenentur ea prioribus dominis restituere. Non nego tamen quando eiusmodi bona ab hostibus ita capta sunt, vt nulla sit spes recuperandi dominum ea posse recuperare, quamuis ex præsumpta eius voluntate licet ea vili pretio proventum muniter præda à militibus venditur) emere, etiam retentione, vt domino comparenti ipsaque repetenti ea restituat recepto pretio, quod pro iis dedit; quod cum huius, (qui aliter rem suam numquam fuisset recuperaturus) negotium vtiliter fecerit: & eundem ex voluntate eius prudenter præsumpta, ab eo necesse repetit. Quod notandum est pro Catholicis Hollandis, qui aliquando ex præda Indica aliqua mercantia emunt. Et hæc omnia docet Coninch. disp. 31. de bello, dub. 7. n. 126.

RESOL. XXXIV.

An omnes Milites alicuius Exercitus deprehensis Urbem, teneantur in solidum ad restitutionem in integrum?

Et an Dux teneatur ad totum, quod per Milites illatum damnus est? Ex p. 3. tr. 5. & Milic. 1. Rel. 87. alias 86.

§. 1. **A**ffirmatiuè respondent Syluius in 2. 1. D. de man in Theol. mor. lib. 3. tract. 2. c. 6. n. 5. qui citat Adrianum, Gabrielem, Caietanum, Sotum, Covarruiam, Angles, & Molinam. Hanc etiam opinionem docet Adamus Tannerus in 2. 2. D. Thomæ, disp. 4. q. 6. dub. 14. n. 396. quia singuli efficaciter, etiam non totaliter, ad totum damnus concurrunt, cum vnus alteri præstet fiduciam, auctoritatem, aut qualemcumque opem, nec vnus sine alii facinus aggredi ausus fuisset. Nec obstat si miles dicat, Etsi ego non interfuisset, nihilominus vrbs ab aliis direpta fuisset, nam ita omnes & singuli se excolare possunt, atque totus exercitus restituendi obligationem effugeret, quod falsum est.

2. Secundò, nihil iuvat, si idem milites le excusare vellent, dicendo, Etsi nos Duci non militassemus, & ad iniustam direptionem non conuertiissemus, tamen alij non defuissent, à quibus idem damnus illatum fuisset; nam sicut illi alij tunc restituendi obligationem contraxissent, ita nunc de facto istos contrahere dicendum est.

3. His tamen non obstantibus ego supradictos milites non obligarem ad totam restitutionem; & ita hanc sententiã tenent Valquez opusc. de restit. cap. 9. num. 35. Petrus Nauarra lib. 3. cap. 4. num. 53. Nauarrus cap. 17. n. 20. Paludanus in 4. disp. 15. q. 2. art. 5. & Lessius lib. 2. cap. 13. dub. 4. n. 27. vbi sic asserit, Miles gregarius non tenetur, nisi de damno, quod ipse in bello iniquo dedit, non autem ad totum illius belli. Non obstat, quòd singuli inuenerint ad iniquam expugnationem, & ingressum in urbem quia solum inuenerint faciendo partem suam, non autem procurando, vt alij suam in illo damno facerent aut urbem expugnarent; vnde sicut iste non est causa damni, nisi ratione partis quam ipse intulerit, ita non tenetur ad restitutionem, nisi pro sua parte. Sicut enim totus exercitus est causa damni, ita singuli iuant tantum partis, nisi aliaratione alios iuuauerint vel intulerint. Dux tamen tenetur ad totum, quod per milites illatum est, quia vel eos ad hoc direxit, vel si non direxit, saltem tenebatur ex officio impedire, ita Lessius, satis quidem probabiliter.

RESOL.